

برگزاری یازدهمین نشست سران اتحادیه اروپایی و چین

یازدهمین نشست سران اتحادیه اروپایی و چین از تاریخ ۳۰ اردیبهشت ماه به مدت دو روز در پراگ پایتخت جمهوری چک برگزار گردید. واتسلاو کلاوس رئیس جمهور چک به عنوان ریاست دوره‌ای اتحادیه اروپایی به همراه خوزه مانوئل باروسو رئیس کمیسیون اروپایی و خاویر سولانا مسؤل سیاست خارجی اتحادیه اروپایی، میزبانی ون جیابائو نخست وزیر چین را بر عهده داشتند.

بر تعهد خود در ادامه مشارکت راهبردی و تلاش هماهنگ برای توسعه تأکید کردند. در این بیانیه با اشاره به اینکه روابط چین و اتحادیه اروپایی اکنون بر پایه یک مشارکت راهبردی بسیار عمیق و قوی استوار شده است، خاطر نشان گردیده که روابط چین و اتحادیه اروپایی در یک چارچوب بین‌المللی، روز به روز ابعاد جهانی پیدا می‌کند. آنان همچنین بر اراده خود برای تقویت همکاری‌ها، تلاش مشترک بیشتر برای مبارزه با چالش‌های جهانی از جمله بحران مالی و پویایی در تقویت هماهنگی و همکاری در امور بین‌المللی تأکید ورزیدند.

بحران مالی جهانی که اقتصاد جهان را با مشکلات بسیاری رو به رو کرده است، یکی از مسائل اصلی مورد بحث در اجلاس سران چین و اتحادیه اروپایی بود. به گفته نخست وزیر چین، طرفین در این راستا به منافع و توافق‌هایی دست یافتند. چین بزودی با هدف افزایش

در این نشست سالانه که یک سازوکار مشورتی عالی سیاسی میان چین و اتحادیه اروپایی محسوب می‌شود، در کنار مسائل دوجانبه اقتصادی و سیاسی، بررسی موضوعاتی همچون چالش جهانی تغییرات آب و هوا، امنیت تأمین انرژی، بحران مالی موجود در جهان، برنامه هسته‌ای ایران و وضعیت کشورهای پاکستان، افغانستان و میانمار، در دستور کار مذاکرات اجلاس قرار داشت. در این نشست که با هدف توسعه روابط سیاسی و اقتصادی برگزار شد، چین و اتحادیه اروپایی تلاش کردند راهکاری برای مقابله با بحران اقتصاد جهانی، معضلات تجارت جهانی و تغییرات آب و هوایی پیدا کنند. قرار است اجلاس بعدی سران، قبل از پایان سال جاری میلادی در پکن برگزار شود.

در بیانیه مشترکی که در پایان این اجلاس منتشر شد، آمده است: از آنجایی که یک فصل جدید برای توسعه روابط چین و اتحادیه اروپایی گشوده شده است، دو طرف

واردات از اروپا و به حرکت واداشتن اقتصاد این قاره، قراردادهایی با اتحادیه اروپایی منعقد خواهد ساخت.

در این اجلاس، رهبران دو طرف بر تعهد خود برای اجرای کامل بیانیه‌ای که در نشست گروه ۲۰ در لندن به تصویب رسید، تأکید کردند. در این بیانیه، بر مخالفت با حمایت از تولیدات داخلی در برابر بحران مالی تأکید شده است.

تغییرات آب و هوایی نیز از دیگر مسائلی بود که در مذاکرات چین و اتحادیه اروپایی جایگاهی ویژه داشت. در این بخش، اتحادیه اروپایی از چین خواست در جهت رفع آلاینده‌ها بکوشد. به اعتقاد اروپایی‌ها، آسیا هنوز گام مثبتی برای تکنولوژی سبز برنداشته است. باروسو در این باره خاطرنشان کرد اتحادیه اروپایی و چین آماده تلاش برای یافتن راه حل هستند. نخست وزیر چین نیز در این زمینه گفت جامعه بین‌المللی نباید از تلاش‌های خود برای مبارزه با تغییرات آب و هوایی در لحظه‌ای که بحران مالی جهان را فرا گرفته است، بکاهد. چین آماده همکاری با اتحادیه اروپایی برای رسیدن به یک هدف مشترک و نتایج مثبت در کنفرانس آتی کپنهاگ است.

در بیانیه پایانی نشست آمده است: طرفین در جریان نشست، موافقتنامه همکاری مشترکی امضا کردند که شامل بیانیه مشترکی در مورد مرکز انرژی پاک اروپا و چین، طرح مشارکت علمی و تکنولوژیکی اتحادیه اروپایی و چین و نیز همکاری فنی مؤسسات دو طرف می‌باشد.

در بیانیه نشست، ضمن ابراز رضایت از برگزاری موفقیت آمیز دومین مذاکرات سطح بالای اقتصادی و تجاری طرفین در تاریخ‌های ۷-۸ ماه مه سال جاری میلادی در بروکسل، نسبت به پیگیری توافقات حاصله در قالب مذاکرات دو جانبه و گروه‌های کاری مشترک، تأکید شده است.

در نشست پراگ که در فضایی دوستانه برگزار شد، دو طرف توافق کردند قراردادهای جدید همکاری را در پکن نهایی سازند. در نشست پراگ همه نگاه‌ها معطوف به بحران اقتصادی جهانی بود. برگزاری این نشست از آنجا که جهان با دو بحران مالی و آنفلوآنزای خوکی روبرو شده بود، از اهمیت زیادی برخوردار بود. در نشست مذکور، چین تلاش کرد تا به اروپایی‌ها اطمینان دهد به دنبال مازاد تجاری نیست و آنها نیز متقابلاً نباید تعرفه‌های ضد دامپینگ علیه تولیدات صادراتی چین اعمال نمایند.

نخست وزیر چین با تأکید بر بهبود روابط تجاری دو طرف، اظهار امیدواری نمود که اتحادیه اروپایی محدودیت‌ها را در خصوص صادرات محصولات پیشرفته به چین لغو نماید.

در رابطه با موضوعات حقوق بشری، رئیس جمهور چک به عنوان ریاست دوره‌ای اتحادیه اروپایی با تأکید بر اینکه حقوق بشر مسأله‌ای است که ما در اروپا به آن بسیار اهمیت می‌دهیم و بسیار علاقه‌مندیم که این مسأله بخشی از مذاکرات همکاری‌های استراتژیک دو طرف در آینده باشد، تأکید نمود که اتحادیه اروپایی خود را از مسأله حساس حقوق بشری کنار نکشیده است.

خوزه مانوئل باروسو رئیس کمیسیون اروپایی در آستانه نشست سران چین و اتحادیه اروپایی در شهر پراگ، با اعلام اینکه اتحادیه اروپایی به مذاکرات سازنده خود با چین ادامه خواهد داد، بر پای‌بندی طرفین به مشارکت جامع راهبردی خود تأکید ورزید. خانم والدنر کمیسیونر روابط خارجی اتحادیه اروپایی نیز علاقمندی اتحادیه اروپایی به گسترش گفتگوها با چین در همه زمینه‌ها را یادآور گردید و خاطر نشان کرد روابط دو طرف هر روز در حال گسترش است و مذاکرات درخصوص توافقنامه جدید به خوبی پیش می‌رود.

یک روز پیش از برگزاری نشست پراگ، طرفین نشست مذکور را، مرحله مهمی در تاریخ توسعه روابط دو طرف خواندند. خانم والدنر کمیسیونر روابط خارجی اتحادیه اروپایی هنگام سخنرانی پیرامون گفت و گوی راهبردی اروپا و چین اظهار داشت: چین در امروز و آینده یکی از مهم‌ترین شرکای اتحادیه اروپایی در مقابله با چالش‌های مختلف است. مبادلات دو طرف در چند سال اخیر باعث تقویت روابط اروپا و چین شده و مقابله مشترک با بحران بین‌المللی مالی و چالش‌های ناشی از تغییرات محیط زیست باعث تحکیم بیشتر روابط دو جانبه خواهد شد.

وزیر امور خارجه چین در پی برگزاری نشست پراگ، گسترش روابط کشورش با اتحادیه اروپایی را ضروری دانست. وی سفر نخست وزیر چین به اروپا را نقطه عطفی در ایجاد اعتماد متقابل سیاسی و گسترش همکاری‌ها و دوستی‌های عملی میان پکن و بروکسل دانست و تأکید نمود چین و اروپا برای تعامل بهتر با فرصت‌ها و مقابله با چالش‌های مشترکی که با آنها روبرو هستند همچون چالش‌های زیست محیطی، چالش‌های مربوط به امنیت انرژی و بحران مالی جهانی که هر روز ابعاد تازه‌ای یافته و همچنان ادامه دارد، به ارتقای همکاری‌ها و هماهنگی‌های دوجانبه نیاز دارند.

نشست مذکور در حالی برگزار گردید که اختلافات دیرین طرفین همچنان پابرجا بود. نشست سران چین و اتحادیه اروپایی، برای اواخر ماه دسامبر ۲۰۰۸ (دی ماه ۸۷) برنامه‌ریزی شده بود اما این نشست به خاطر اختلافات دو طرف به تعویق افتاد. دلیل این اختلاف دو عامل بود: نخست آن که دیدار سارکوزی رئیس جمهور فرانسه که در آن موقع ریاست دوره‌ای اتحادیه اروپایی را در دست داشت با دلایلی لاما، رهبر ناراضیان تبت،

موجبات خشم چین را فراهم نمود. از طرف دیگر، محافل سیاسی اروپا همزمان با رویداد مهم المپیک پکن، حقوق بشر در چین را به چالش کشیدند. بهانه آنها نیز این بود که چین روابط سیاسی و تجاری گرمی با سودان و میانمار دارد و خواست اتحادیه اروپایی که نسبت به وضعیت حقوق بشر در این دو کشور معترض شده بود، این بود که پکن مناسبات تاریخی با میانمار و سودان را قطع نماید. به رغم گرم شدن روابط چین و اتحادیه اروپایی پس از ماه دسامبر، مسأله دلایلی لاما هنوز به عنوان یک نقطه سیاه و آزار دهنده در روابط چین با اتحادیه اروپایی باقی مانده و بر روابط دو طرف سایه افکنده است، به ویژه از زمانی که دلایلی لاما اعلام کرده قصد دارد در هفته‌های آتی به چندین کشور اروپایی از جمله فرانسه، دانمارک و هلند سفر نماید. در این رابطه، ون جیابائو، نخست‌وزیر چین اظهار داشت: در پیشبرد همکاری‌های استراتژیک میان چین و اتحادیه اروپایی، مهمترین مسأله، پایبندی به اصول احترام متقابل و عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر است. نخست وزیر چین همچنین بر نیاز به رفع نگرانی‌های عمده دو طرف، تعامل صحیح با مسایل حساس و تلاش برای اطمینان یافتن از رابطه‌ای متعادل که تحت تأثیر رویدادهای جزئی قرار نگیرد، تأکید نمود.

در حالی که اتحادیه اروپایی در نشست پراگ امیدوار به کاهش تنش‌های موجود بر سر مسأله دلایلی لاما بود، چین به اتحادیه اروپایی در خصوص دخالت در امور داخلی این کشور هشدار داد. در این رابطه، سخنگوی وزارت امور خارجه چین در آستانه برگزاری نشست فوق هشدار داد مسأله دلایلی لاما، مسأله‌ای مهم و حساس برای پکن است. وی با اظهار اینکه هدف واقعی دلایلی لاما از سفر به دیگر کشورها، ترویج استقلال تبت و تخریب روابط دوستانه چین با دیگر کشورهاست، تأکید نمود دولت چین

با مشارکت دلایلی لاما در فعالیت‌های جدایی طلبانه در هر کشوری به شدت مخالف است. این در حالی است که این رهبر بودایی با صدور بیانیه رسمی این مسأله را تکذیب کرده است.

در حال حاضر چین برای اتحادیه اروپایی مهمترین شریک تجاری و در مقابل اتحادیه اروپایی برای چین پس از ایالات متحده آمریکا، دومین شریک اقتصادی در جهان می‌باشد. تجارت دو جانبه بین چین و اتحادیه اروپایی در سال‌های اخیر افزایش یافته و موجب شده است این اتحادیه به مقصد اصلی برای صادرات کالای چینی تبدیل شود. چین از شرکای کلیدی اتحادیه اروپایی محسوب می‌گردد، به طوری که در سال ۲۰۰۸ حجم تبادلات تجاری چین و کشورهای اروپایی، بالغ بر سیصد و بیست و شش میلیارد یورو برابر با چهارصد و چهل و یک میلیارد دلار بود. این رقم نزدیک به ۲۰ درصد بیشتر از سال پیش از آن می‌باشد.

چین در سال جاری میلادی هیأتی را به چند کشور اروپایی اعزام کرد که در جریان آن، نزدیک به ۱۵ میلیارد دلار قرارداد میان این کشور و اروپایی‌ها بسته شد. اروپا نیز به چین به عنوان بازاری بزرگ نگاه می‌کند که توانایی‌های بالقوه‌ای دارد و می‌تواند با اختصاص بسته‌های محرک اقتصادی خود، اقتصاد جهان را به حرکت بیندازد که این به سود کشورهای اروپایی و شرکت‌های تجاری آنهاست.

مقامات چینی در ملاقات خود با مقامات اتحادیه اروپایی، با تأکید بر اینکه چین به مناسبات با این اتحادیه بسیار اهمیت می‌دهد و مبادلات و همکاری‌های پارلمانی بین دو طرف، بخش مهمی از مناسبات چین و اتحادیه اروپایی به حساب می‌آید، خواستار پیشبرد روابط راهبردی مشارکتی با اتحادیه اروپایی و تلاش بیشتر برای تقویت

مناسبات و ارتقای درک متقابل چین و اروپا شده‌اند. مقامات اتحادیه اروپایی نیز ضمن تأکید بر سیاست اروپا در قبال اصل چین واحد بر خواست اروپا در خصوص گسترش روابط با چین در عرصه‌های مختلف تأکید ورزیده‌اند.

اتحادیه اروپایی با تدوین استراتژی مشارکت جامع با چین، کوشیده است تا سه هدف عمده که همانا عبارتند از ادغام چین در جامعه بین‌المللی، حمایت از روند انتقال چین به جامعه‌ای باز و ادغام چین در اقتصاد جهانی را دنبال نموده و با حمایت از روند اصلاحات، نهایتاً با تبدیل جامعه چینی به جامعه‌ای مبتنی بر مناسبات سرمایه‌داری و کاهش تضادهای این کشور با اتحادیه، همچنان آن را به مثابه فرصتی برای خود نگاه دارد.

نتیجه‌گیری

چین و اتحادیه اروپایی، به‌عنوان دو قدرت بزرگ اقتصادی جهان، از یکسو با هم رقابت می‌کنند و از سوی دیگر به یکدیگر نیاز دارند. هر دو قدرت به خوبی دریافته‌اند که بحران اقتصادی حاکم بر جهان، بدون همکاری‌های مشترک راه حلی نخواهد داشت. مذاکرات رهبران چین و اتحادیه اروپایی، فرصت مهم و مغتنمی جهت تنظیم سیاست‌های راهبردی برای تعاملات تجاری و اقتصادی دو طرف می‌باشد. این مذاکرات که به منزله سازوکاری برای مشورت سیاسی در عالی‌ترین سطح میان چین و اتحادیه اروپایی ارزیابی می‌گردد، در هنگامه گسترش بحران مالی بین‌المللی، به مثابه راهکاری برای ایجاد اطمینان، افزایش اعتماد متقابل و تقویت روابط راهبردی مشارکتی صمیمانه میان چین و اتحادیه اروپایی و نیز ایجاد هماهنگی در مسائل اقتصادی، سیاسی، محیط زیست و امنیت جهان ارزیابی گردیده و از اهمیت زیادی برخوردار می‌باشد.

اتحادیه اروپایی تلاش می‌کند تا با برقراری ارتباط محکم با بازارهای چین و صنعت این کشور، ضمن توسعه روابط سیاسی، بحران مالی کنونی را پشت سر گذارد. اروپا معتقد است که چین به دلیل این که در بحران اقتصاد جهانی ضربه کمتری خورده است حامی خوبی برای گذار از این دوران سخت محسوب می‌گردد. چینی‌ها نیز از این رهگذر قصد دارند با استفاده از توسعه همکاری‌های اقتصادی، نفوذ خود را بر جهان بیشتر سازند.

با وجود آن که اختلاف دیدگاه‌هایی میان چین و اتحادیه اروپایی در زمینه اقتصادی و تجاری وجود دارد، اما هر دو طرف به ضرورت حل اختلاف دیدگاه‌ها از طریق مشورت و رایزنی با یکدیگر پی برده و امیدوارند این گونه نشست‌ها به افزایش هر چه بیشتر اعتماد متقابل و همچنین تقویت همکاری‌های دو جانبه و تحکیم روابط چین و اتحادیه اروپایی منجر گردیده و راه را برای توسعه تبادلات تجاری دو طرف در شرایط بحران اقتصادی موجود جهان هموارتر نماید.

تجارت و همکاری‌های اقتصادی، یکی از مهمترین ستون‌های روابط چین و اتحادیه اروپایی را تشکیل می‌دهد و هر زمان دو کشور درگیر مناقشات سیاسی مانند حقوق بشر و آزادی بیان شده‌اند، از ابزارهای تجاری برای

کاهش سطح اختلافات فیما بین، بهره گرفته‌اند. اگرچه اتحادیه اروپایی به دلیل در نظر گرفتن تعرفه‌های تجاری علیه چین، مورد انتقاد این کشور قرار دارد و چین نیز همواره در معرض حملات اتحادیه اروپایی به دلیل مازاد تجاری بالای خود در برابر اروپایی‌ها بوده است، اما اکنون با توجه به بحران جهانی مالی و نیز همکاری‌های گسترده اقتصادی چین و اتحادیه اروپایی و اینکه طرفین با توجه به ظرفیت‌های اقتصادی و سیاسی خویش می‌توانند به عنوان مکمل یکدیگر عمل نمایند، دو طرف می‌کوشند تا از کاهش مبادلات اقتصادی و تجاری خویش جلوگیری نمایند.

از منظر اتحادیه اروپایی و چین، فرار از این بحران و گریز از چالش‌های آن، جز از طریق همکاری میسر نخواهد بود و همین موضوع، آنها را بیشتر به یکدیگر نزدیک می‌سازد. مخالفت چین با یکجانبه گرایی تجاری اعمال شده از سوی کشورهای اروپایی و آمریکا، در این راستا قابل ارزیابی می‌باشد.

رضا بهمنش

اداره نهادهای اروپایی - وزارت امور خارجه